

Integració i cohesió
han d'anar unides,
són inseparables. La cohesió
afavoreix la integració
i al revés. Una societat
cohesionada afavoreix els
processos d'integració i
aproximació de les parts,
i els sentiments i voluntats
de pertinença per part
de tothom.

Més democràcia i més Estat del benestar

Consol Prados

La nostra societat catalana cada vegada és més plural i heterogènia i per això també més complexa. Un dels grans reptes és la gestió de la immigració des de la cohesió social. Aquest article no pretén ser cap assaig sociològic ni teòric sobre les diferents tendències o models a l'hora d'afrontar la integració. Pretén en tot cas exposar els elements que se'ns presenten en el debat sobre el fet migratori i la seva integració.

El creixement de la immigració en els darrers anys ha suposat nous impactes a molts nivells: demogràfic, social, econòmic, cultural... El creixement ha estat tan ràpid que amb prou feines hem disposat de la serenor o el temps necessari per poder actuar de la manera més adequada, o si més no, sí des d'una certa sensació d'haver estat més reactius que proactius davant els interrogants i els fets que ens ocasiona la immigració.

La Declaració Universal de Drets Humans reconeix el dret a la lliure circulació de les persones i a poder escollir el lloc de residència dins un Estat. Com fer compatible la salvaguarda d'aquest dret amb la garantia d'integració i dignitat personal. Com fer compatible aquest dret amb les conseqüències que es produeixen en una comunitat que és receptora d'immigració de forma accelerada. Com fer compatible aquest dret amb el perill de descapitalització dels països emissors que estan en vies de desenvolupament. Com fer compatible aquest dret perquè no sigui només un privilegi. Com fer compatible aquest dret quan les migracions es produeixen per raons de desequilibri econòmic i social, de no equitat en la justícia i en el repartiment de la riquesa i el benestar, i que per tant som davant d'una elecció que no és del tot lliure, sinó que respon al desig i a la necessitat de poder gaudir de millors condicions de vida en el miratge europeu.

i²c

Immigració, Identitat i Convivència

Diputada socialista
al Parlament de Catalunya

61

La Declaració Universal de Drets Humans reconeix el dret a la lliure circulació de les persones i a poder escollir el lloc de residència dins un Estat. L'autora s'interroga en aquest article sobre com fer compatible la salvaguarda d'aquest dret amb la garantia d'integració i dignitat personal, ateses les conseqüències que es produeixen en una comunitat que és receptora d'immigració de forma accelerada, per acabar reclamant un nou pacte social i polític per a la integració i la cohesió enteses com a fonts de convivència en el marc d'un Estat de dret compromès amb el benestar integral de la ciutadania.

Difícil tasca, però sense dubte hauria de ser amb molta càrrega política per tal de «corregir» els desajustos que causen aquests fets com a primera instància. Causes que se situen més en el terreny econòmic i globalitzador i que defineixen les persones emigrants/immigrants exclusivament com a mà d'obra. La gestió de les migracions ha deixat de pertànyer a la responsabilitat exclusiva d'un Estat: és un fet global que supera l'Estat. Per això mateix també necessita d'una gestió més política enfront del mercat. La Unió Europea pot ser o hauria de ser un espai idoni, una oportunitat per al debat però sobretot per a la decisió política. Un espai conjunt amb els països emissors, necessàriament. Tenim la tendència a analitzar el fet migratori des de la nostra perspectiva de societat receptora, i és lògic pel que

La gestió de les migracions ha deixat de pertànyer a la responsabilitat exclusiva d'un Estat: és un fet global que supera l'Estat. Per això mateix també necessita d'una gestió més política enfront al mercat. La UE pot ser o hauria de ser un espai idoni, una oportunitat per al debat però sobretot per a la decisió política.

ens suposa per a la cohesió i la convivència, però convé fer-ho també des de la societat emissora. Com deia un alcalde d'un municipi costaner del nord del Marroc, desesperat de veure entre els joves la incertesa en el futur i la fugida cap el somni europeu amb les repercussions que això comporta pel desenvolupament d'un país, a més de les repercussions personals i familiars evidents.

Es necessita un nou pacte per un nou ordre internacional, un nou pacte des de la justícia social, generós, sincer, conseqüent amb les realitats i necessitats del Sud i del Nord, especialment i sobretot amb les del Sud.

No entrarem al detall en les causes de les migracions i com gestionar-les perquè no és el motiu d'aquest article, però tot i que puguin semblar obvietats cal tenir-ho present des del començament a l'hora de debatre o actuar en matèria d'immigració.

Integració, cohesió, ciutadania

El dret universal a la lliure circulació i a la tria del lloc de residència des d'una lectura més profunda és també el dret a pertànyer a una comunitat. La qüestió no és senzilla: quan els treballadors d'excepció comencen a formar part de la comunitat, del municipi, del país? Quan la persona nouvinguda s'incorpora a la comunitat i quan aquesta l'accepta com a ciutadà i ciutadana de ple dret? Quan deixem de ser el nosaltres i els altres? És en aquest punt també on afloren tots els debats possibles, sobre què entenem per integració, per pertinença, per inserció, per ciutadania, especialment amb una immigració amb trets propis i diferents als de la societat receptora.

De què parlem quan parlem d'integració? Segurament no ens podem lligar a les paraules però és cert que darrera del concepte hi ha una forma o una altra d'entendre el model de societat. La integració no és una qüestió de voluntat exclusiva de l'estranger; en bona mesura sí, és evident,

però en processos com els nostres és tota la societat la que es veu implicada. Per això potser seria correcte parlar d'acomodació com a capacitat d'adaptar-se a les noves realitats, com a transformació de la societat mateixa, com a voluntat d'aproximació de les parts. Però no deixa de ser una paraula estranya i és important parlar amb llenguatge entenedor. Utilitzarem per això integració, però queda curt quan el que defensem és que és tota la societat la que participa i sobretot quan el que volem és que siguin estratègies positives. La integració de les parts, o l'acomodació, són processos: és difícil definir quan comença i acaba, existeixen moltes variables.

Per aquests processos s'han de donar les condicions òptimes i és evident que han de ser condicions des de la cohesió social. Per tant, integració i cohesió han d'anar unides, són inseparables. La cohesió afavoreix la integració i al revés. Una societat cohesionada afavoreix els processos d'integració i aproximació de les parts i els sentiments i voluntats de pertinença per part de tothom. I la cohesió es basa en la igualtat d'oportunitats, en la llibertat i la justícia social. I la cohesió també és font de la convivència.

En definitiva, optar per un model d'integració és optar per un model de societat. I cal un model d'integració i de cohesió propi, d'acord amb les nostres realitats i els nostres processos.

És necessari un marc comú de convivència. El marc comú que afavoreix la ciutadania com a pertinença. I el tenim: el nostre Estat democràtic, social i de dret. Les persones novingudes han d'incorporar-se i assumir els requeriments del nostre sistema, i aquest sistema és també el que ha de garantir que els mateixos principis siguin respectats vers les persones novingudes.

S'han de crear, per això, com hem dit, les condicions per a la integració i la cohesió. I per tant, cal invertir en integració i cohesió. El nivell d'integració no és un contracte puntual o no es me-

sura en una espècie d'examen que cal aprovar en un moment donat, o en la voluntat expressada de pertinença. Hi ha plantejaments que així ho defensem. Com a procés que és, cal incidir en diferents variables i premisses, sobretot perquè aportem tota la càrrega de la necessitat de cohesió.

Quins serien els elements a l'hora de crear les condicions òptimes per a la integració? El primer, ja l'hem dit: aquest marc comú de referència per a tothom, el nostre marc de ciutadania, i és el que impregna els altres elements integradors. Podem enumerar aspectes en què cal incidir en els processos d'integració: l'accés a la informació, el coneixement del sistema i els drets i deures, l'accés al mercat laboral, la formació i l'educació, l'accés a l'habitatge i als serveis públics...

**Els instruments més adients
són les actuacions integrals:
la millora urbana, la gestió de
l'espai públic, la rehabilitació dels
habitatges, les polítiques socials,
la qualitat dels serveis públics,
l'activitat econòmica, la formació
dels individus i la participació
ciutadana, perquè siguin
els mateixos ciutadans
els actors del canvi.**

Hi ha un altre debat sobre si han d'existir o no uns criteris o premisses bàsics, obligatoris o no, a l'hora d'articular els processos d'integració. Crec que necessitem d'aquest debat i sobretot d'aquesta definició. Fins ara han estat els ajuntaments o les associacions els agents impulsors d'actuacions integradores des de la bona voluntat. I cal reconèixer l'experiència, la innovació, la bona pràctica. Seria convenient un model comú, flexible, però amb elements comuns. No és el contracte o l'examen, simplement la definició dels elements en processos d'integració. Perquè es necessita inversió en aquests processos, i perquè respon, com hem dit, a un model social.

64

La interlocució amb les persones novingudes i la participació d'aquestes són també elements bàsics. La participació en els àmbits ciutadans, en la defensa de qualitat de vida i seguretat ciutadana, en les accions de civisme, la participació de les famílies a l'escola... han facilitat la incorporació i la percepció més positiva per part de la comunitat receptora. És quan deixem de ser els uns i els altres perquè podem compartir objectius comuns com a ciutadans.

Si diem que per a la integració cal inversió, pot semblar des d'un punt de vista polític desaconsellable, almenys fins ara, per no caure en augmentar més els rumors sobre la discriminació positiva cap els immigrants. Però els ciutadans i ciutadanes així ho demanen. La informació de com funciona el poble i la ciutat, el nostre sistema, les pautes de comportament cívic... És exercir l'autoritat en el sentit més positiu, i aquest és també un reclam que no podem defugir.

No podem per això definir estratègies d'integració i cohesió si considerem la immigració com a fet conjuntural. Fent un repàs legislatiu ràpid ens podem adonar que la qüestió de la immigració a Espanya ha tingut un tractament més conjuntural que estructural. La primera llei de

Optar per un model d'integració és optar per un model de societat. I cal un model d'integració i de cohesió propi, d'acord amb les nostres realitats i els nostres processos.

1985 amb l'entrada d'Espanya a la Unió Europea, sobre drets i llibertats dels estrangers. I des de 2000 a 2004, quatre reformes legislatives. Aquestes reformes han tingut més d'imatge de control que de proporcionar elements reals per a la seva gestió. Imatge simplement que es va voler donar de restricció i control sota el govern popular però sense actuacions coherents en l'ordenació dels fluxos migratoris i molt menys en les polítiques de integració i cohesió. Els treballadors estrangers no han vingut només de forma excepcional a treballar amb la voluntat de retorn, s'ha produït el reagrupament familiar, conviuen ens els nostres pobles i ciutats. Si no es tracta des d'una visió estructural, és impossible definir polítiques d'integració i cohesió.

Cal destacar que en aquest període 2000-2004 la població immigrada va créixer el 20%, tant a Catalunya com a Espanya. Un 20% en quatre anys és un creixement accelerat, especialment si tenim en compte que no es produeix a nivell territorial d'una forma homogènia, i per tant que per alguns municipis el creixement ha estat superior al 20%.

Representa un veritable repte el fet d'afrontar un creixement de la població d'aquesta magni-

tud. Creixement de població amb unes necessitats i trets nous, i creixement que ha implicat un major impacte en la percepció dels ciutadans i ciutadanes. Un repte, per tant, per a la integració i per a la cohesió.

En aquest mateix període, per altra banda, s'ha produït una important retallada en la inversió social, tant a Catalunya com a Espanya, sota els governs de dretes. És així com els ciutadans i ciutadanes han percebut els recursos minvats, o els mateixos serveis públics superats a l'hora d'atendre aquest increment de població i amb noves necessitats socials. El fet migratori no ha de ser motiu d'exclusió dels recursos i serveis públics a igual necessitat. Si és així, el sentiment de competència i el terreny per al rebuig està servit.

El creixement accelerat de la immigració i la no inversió en polítiques socials adequades a les necessitats del país, els dos fets alhora, han empitjorat la imatge i percepció de la població cap a la novinguda i ha dificultat la integració i la cohesió, entre altres coses perquè no s'ha fet una veritable aposta pels mecanismes d'integració i cohesió. Cal tenir-ho present, perquè el temps en aquests processos és preciós.

Però aquest període també ha suposat un increment de la immigració de forma irregular. Un increment de persones que residien en el nostre país d'una forma «irregular», és a dir, sense la residència, en una situació laboral del tot precària en el sí de l'economia submergida, sense drets i sense deures. La irregularitat comporta exclusió i marginació, i per tant, una gran dificultat per a la integració i la cohesió, a més de desconfiança per part de la resta de la població. Irregularitat que també precaritza el mercat laboral.

El decret de normalització de 2005, impulsat pel Govern i acordat amb sindicats i patronals, pretenia precisament fer legal el que era real. Una realitat colpidora de milers de treballadors sense condicions dignes i sense drets i deures recone-

guts. Persones que no hi eren dins el nostre sistema de drets i deures però que sí hi eren en els pobles i ciutats. La prova de la realitat és que varen ser al voltant de 700.000 sol·licituds a tota Espanya les presentades en el procés de normalització impulsat pel govern. La primera passa per a la integració és l'accés al mercat laboral, i aquest s'ha de produir en les condicions de dignitat i segons l'ordenament legal. És el primer pas per a la integració i per a la cohesió social, i el procés de normalització responia així a aquesta voluntat.

La immigració no és un fet abstracte. Són els municipis els que reben les conseqüències de la globalització. O dit de forma diferent, és la localització dels processos de la globalització. Els ajuntaments han estat els que, sovint en solitari, han gestionat el fet migratori. He defensat la necessitat d'afrontar integració i cohesió com a parts d'un mateix procés. I l'espai de gestió idoni per aquest procés és el món local. És l'espai quotidià, de relacions, de progrés. I es necessiten els recursos per fer-ho possible, sense càrregues o tensions excessives.

La immigració que conviu als barris

No podem parlar d'integració i cohesió sense aterrar al nivell de la vida quotidiana i de les relacions que es donen en un espai concret. El risc de la teoria és quan troba els seus entrebancs en la pràctica quotidiana, si més no el risc des de l'acció política, i els alcaldes ho saben.

Molts veïns i veïnes dels nostres pobles i ciutats han vist com el paisatge del barri ha anat canviant. Han canviat els veïns de tota la vida per nous veïns que parlen en altres idiomes i tenen altres pràctiques culturals i quotidianes. Els comerços de sempre són substituïts per establiments dels estrangers. Els usos de la plaça, la diversitat en l'escola, el nombre de persones que viuen en el pis de sota... El desconeixement vers la diferència, la desconfiança, fins i tot el temor,

són fets inherents en qualsevol procés com el que estem vivint.

El problema rau quan no es disposa dels instruments i mecanismes adequats per acompanyar aquests processos i fer front a les demandes que s'ocasionen. Demandes que van des del rumor i els estereotips, a la falta de recursos en els serveis públics per una demanda major de població i necessitats.

Crec que no es pot obviar aquestes realitats a l'hora de parlar d'integració, i és per això que cal entendre i atendre la integració i la cohesió social alhora com a cares d'una mateixa moneda. Perquè segurament s'han de donar les condicions per a les dues coses alhora. Les condicions per a les polítiques d'integració de les persones nou-

vingudes i les polítiques que garanteixen la cohesió social i la convivència. Una facilita l'altra. S'han d'impulsar paral·lelament. És l'acomodació entre la població nouvinguda i la societat d'acollida, i per a que això es produeixi s'han de provocar les condicions propícies.

La comunitat és el primer estament per a la integració, i és per això que la comunitat ha d'estar preparada. És el primer espai per a la convivència, o no.

La nostra societat complexa provoca també noves bosses de pobresa de certs col·lectius. Però també noves bosses de pobresa de certs territoris. Cal analitzar els factors de risc d'uns i altres. La precarietat laboral i les condicions de vida dels immigrants fan que siguin un col·lectiu vulnerable, com és vulnerable la gent gran (els nivells de dependència, l'accessibilitat, els ingressos insuficients), la infància en risc, la feminització de la pobresa (dones grans i famílies monoparentals). Però hem d'estar igualment atents a les noves bosses de pobresa, o millor dit, al risc de noves bosses de pobresa o exclusió d'alguns territoris, pobles o barris. Potser una nova forma de pobresa que és més difícil de mesurar i que pot tenir els seus índex en nivells no només individuals sinó també col·lectius. Cal dir, igualment, que sovint són sectors vulnerables de població que comparteixen el mateix espai.

Necessitem, per tant, indicadors socials per mesurar els riscos i les oportunitats d'un territori, de la comunitat, amb l'objectiu de preveure situacions d'exclusió, amb l'objectiu d'evitar dues velocitats en una mateixa ciutat o societat. ¿Té sentit reflexionar sobre els nous riscos d'exclusió a nivell territorial en termes d'integració i cohesió? Crec que és evident que sí. Perquè la qualitat de vida i de benestar afavoreix els processos integradors i de cohesió. Com a indicadors socials cal atendre la situació del parc de vivendes i el perill de degradació, la qualitat de l'espai pú-

És necessari un marc comú que afavoreixi la ciutadania com a pertinença. I el tenim: és el nostre Estat democràtic, social i de dret. Les persones nouvingudes han d'incorporar-se i assumir els requeriments del nostre sistema, i aquest sistema és també el que ha de garantir que els mateixos principis siguin respectats vers les persones nouvingudes.

blic, l'índex d'autoestima i de pertinença, l'activitat econòmica, la formació i l'ocupació de les persones, la qualitat dels serveis públics i l'accés als serveis públics...

Si defensem que la integració i la cohesió són processos paral·lels, cal atendre els nivells o indicadors de cohesió. Els barris on normalment conviu la immigració ja presentaven unes mancances prèvies. La immigració ha provocat una nova pressió i el que no es pot demanar és aquest sobreesforç a una comunitat sense atendre les seves demandes.

En aquestes circumstàncies la persona nouvinguda és vista com a competidora. És una competència pel lloc de treball, per la plaça d'escola bressol, per la beca de menjador, per l'atenció sanitària, per l'ús de l'espai públic, si més no des de la percepció dels ciutadans i ciutadanes. I el discurs sobre immigració es fa més difícil en aquests barris. No es pot demanar que es produeixin els processos d'integració i cohesió sense més, quan la competència és entre les classes que més necessiten els recursos, o si més no, que més confien en el sistema amb el risc de perdre aquesta confiança. En aquests factors rau el risc del malestar en alguns barris, i davant d'aquesta realitat cal créixer en autoestima.

Propiciar les condicions òptimes i la justícia social per a la cohesió és l'objectiu. Els instruments més adients són les actuacions integrals: la millora urbana, la gestió de l'espai públic, la rehabilitació dels habitatges, les polítiques socials, la qualitat dels serveis públics, l'activitat econòmica, la formació dels individus, i la participació ciutadana perquè siguin els mateixos ciutadans els actors del canvi. L'impacte és molt més positiu quan es comparteixen les estratègies des de la cooperació i la coordinació d'administracions, professionals, veïns... Cal assegurar la presència de l'Estat (municipi) davant les velles i noves necessitats. És fonamental.

Els ajuntaments han estat els que, sovint en solitari, han gestionat el fet migratori. Cal afrontar la integració i la cohesió com a parts d'un mateix procés. I l'espai de gestió idoni per aquest procés és el món local. És l'espai quotidià, de relacions, de progrés. I es necessiten els recursos per fer-ho possible, sense càrregues o tensions excessives.

67

Després dels fets en alguns barris de França tothom va reflexionar sobre les causes d'aquestes reaccions i sobretot si corriem el risc o no de presenciar moviments semblants en els nostres carrers. Recordo que fa anys, en una visita a un municipi dels afores de París amb els representants municipals sobre polítiques d'immigració, ja ens anunciaven que tindrien problemes amb els joves, almenys des de la seva perspectiva. Joves que sota els principis republicans són ciutadans i ciutadanes francesos, que volen ser considerats així, que pertanyen a la segona i tercera generació, que no són immigrants en definitiva, però que veuen dificultat en el seu accés a la feina en igualtat de condicions. Adolescents i joves amb fracàs escolar com a risc, i adolescents i

Necessitem més Estat del benestar, contra els que pronostiquen la seva crisi. Necessitem el sentiment i la voluntat de pertinença a una comunitat, país, nació, basada en una ciutadania amb drets i deures, i en un marc d'igualtat d'oportunitats. I necessitem reforçar els valors democràtics com a principis comuns de convivència.

68

joves, alguns també, amb problemes d'identitat (el reconeixement o no com a ciutadans de ple dret com a senyal d'identitat, i la identitat dels orígens). Se'ls ha convençut potser de la ciutadania igualitària, però veuen restringit l'accés a la ciutadania en igualtat de condicions, i això no crea res més que frustració. Els representants municipals amb els que analitzàvem aquestes circumstàncies –ja dic, temps abans dels esdeveniments de l'any passat– defensaven accions contra la discriminació, i accions cap el reconeixement i l'autoestima dels trets culturals de les famílies d'origen immigrant que signifiquessin també una reconciliació dels adolescents amb els seus orígens, acompanyada de la voluntat de pertinença i de ciutadania francesa. Necessitaven

sentir-se estimats, valorats, per poder sentir-se ciutadans francesos.

Crec que tenim molta feina a fer amb els infants, adolescents i joves. Amb tots i amb totes, des del seu present i pensant també en el seu futur. Especialment amb els nouvinguts o de famílies nouvingudes per a una veritable integració basada en la igualtat d'oportunitats. Necessitem per això invertir en la qualitat de l'educació pública, en espais de relació i convivència com pot ser l'esport o les activitats de lleure, en el treball i la participació de les famílies perquè puguin desenvolupar el paper socialitzador i integrador que els hi correspon.

La inversió en els barris i en les seves condicions de vida és fonamental, però no es tracta de construir magnífiques gàbies d'or si després no hi ha perspectives de futur, si no hi ha perspectives de promoció social.

La promoció social és garantia per a la integració i la cohesió és clau. El progrés individual, també col·lectiu, crea confiança i per tant també voluntats de pertinença. Al contrari, la incertesa crea frustracions que poden paralitzar els processos integradors i cohesionadors.

Pacte social i polític per a la integració i la cohesió

El discurs sobre immigració ens resulta més difícil per a l'esquerra que per a la dreta. Neix d'aquesta dificultat de fer compatible la salvaguarda dels drets humans amb les conseqüències dels processos migratoris com els que vivim i sobre les demandes que els ciutadans i ciutadanes ens expressen. Però necessitem del discurs polític per donar resposta a la necessitat d'un veritable model d'integració i cohesió. Un model de ciutadania basada en els drets i deures, en la igualtat d'oportunitats i en els principis democràtics.

La immigració és un dels principals fets que són percebuts com a preocupació per part de la

població. No podem perdre la confiança de la ciutadania, sobretot dels sectors de població que conviuen amb la immigració i que són les classes treballadores. Si es perd la confiança en el sistema democràtic, social i de dret, el terreny està abonat per altres pràctiques que se situen fora d'aquests principis. Si es perd la confiança es buscarà en altres opcions que no són precisament les més adequades per gestionar una societat cada vegada més plural i complexa. Ni les més adequades per a la integració i la cohesió.

Podem dir que de la immigració s'ha fet política, o s'ha utilitzat de forma partidista des de la més absoluta irresponsabilitat per tot el que està en joc i que pertany a la convivència. Però no hem d'acusar solament les formacions o pràctiques d'extrema dreta. Podem veure com alguns partits democràtics han incorporat, de forma subtil i matisada, alguns d'aquests discursos. I si no en públic pel que representa de políticament incorrecte, en la pràctica o en l'acció més sobre el terreny. Podem dir també que la ambigüitat política davant el fet migratori no acompanya a una veritable aposta per la integració i la cohesió. Ben al contrari, crea incertesa entre la ciutadania i terreny abonat per pràctiques d'exclusió i pràctiques racistes, a més de no donar respostes a les demandes o inquietuds dels ciutadans.

Una altra tendència des del discurs polític potser ha estat el fet d'obviar la qüestió. Fer i no parlar massa, passar de puntetes davant el temor de ser visualitzats com a defensors dels immigrants. I si ha estat així, és també perquè alguns s'han encarregat de pregonar-ho amb el risc de fer forat encara més en les percepcions i rumors negatius. Però els ciutadans volen respostes als seus interrogants, i ni la ambigüitat del discurs ni el fet d'obviar-ho són les respostes idònies. Sí al discurs des de l'autoritat, la informació, la pedagogia i les propostes que volen resoldre problemes. Sí al discurs des de la proximitat. I el dis-

cur dels valors perquè els necessitem per enfortir-nos, perquè la pèrdua dels valors democràtics i de reconeixement pel que és col·lectiu no facilita en absolut la cohesió.

Cada vegada són més persones nouvingudes les que voten, i encara seran més quan sigui reconegut el vot a les eleccions municipals. El dret a vot segurament forma part del procés d'integració i del reconeixement de drets i deures. És per això que recentment també veiem com des de diferents partits s'intenta l'aproximació a aquests col·lectius. Cada vegada seran més els nous electors. Algunes formacions, cal dir ho també, amb un doble discurs.

La integració dels immigrants i la cohesió formen part del model de societat que volem. Els processos que siguem capaços d'articular, el model d'integració, els elements per a la cohesió i la convivència, permetran una societat més justa o no, més cohesionada o no. És per això que la gestió de la immigració, els processos d'integració i cohesió són estratègics. I com a prioritat estratègica necessita d'un pacte social i polític. Un pacte tantes vegades reclamat per altra banda. Pacte polític per poder fer una veritable política d'immigració basada en una immigració ordenada i controlada, en els processos d'integració, i en una societat cohesionada i en convivència. Pacte polític que s'ha de fer extensiu a altres agents socials i econòmics perquè el repte és de tots.

Davant el fet de la immigració però no només, davant una societat més complexa en definitiva, necessitem més Estat del benestar, contra els que pronostiquen la seva crisi. El sentiment i la voluntat de pertinença a una comunitat, país, nació, basada en una ciutadania amb drets i deures, i en un marc d'igualtat d'oportunitats. I necessitem reforçar els valors democràtics com a principis comuns de convivència.

